Ünegte

Ünzar byriin proletaarinar negedegtii!

URIAAD-MONGOLIIN YNEN

onii SENTIAABRIIIN 9-nii ӨDӨR
№ 207 (1940)
-YDE KOГO ◑ 13-deki ŻILEE GARNA

BK (b) PAARTIIIN BURIAAD-MONGOLIIN MOZIIN KOMITEED, BMASSR-iin TӨBIIN GYICEDKEKE KOMITEED ba BURPROFSOVEEDIIN ZYGEES GARDAG KOLKOOZIIN ӨDӨR BYRIIN SONIN

REDAAGCIIN TELEFOONUUD:
Kariuucalgata redaagtoriin . . . . 3—44
Kariuucalgata sekretaariin . . . . 3—23
Kodoo azaliin kellesiin . . . . . „

KE ORONOO KAMAGAALALGA— ARIUUN UJALGA

regte tatalga bol sovee ;uudiin nasanii ton ka- yje men. SSSR-iin graz 'kenii ariuun ujalga bol zebseg bariza, oeriingee eke oroniigi kamagaala bolno Ulaan-Ceregiin agtan orson zaluuçuudiin anal kysel bol Ulaan-Ce iigi kyndeteigeer sakika in dainii gabijaata daiça cliigi bejedee kaldaan ab zorluulagdasan baina. lasiin zaluu kyn byken an dainii baatai-nek. Staa kani tusalagça, kamagaa ad Arkom—Soveed Kol rşaal nek. *Voroşiiloviin* looro jabaza, oeriingee eke oronii narin nangin agaalaka bolsondoo omo Geroizm, ami bejee kai- aguu jike orondoo beje esen, socialiizmiin teloe bykii daisadiigi esergyy ngee dusal çusan kyrte eer belen baisan jabadal liin zaluuçuudiin tusagaar . Eke orondoo ynen zyr alaka, tereeniigee ynen kobyyn baikaa kyseke, siin bykii daisadta ba tuilan oloson erke çeloe salgakiigi zabdagçadta olko jabadal bol zaluu ll kujaglana.

e Ulaan-Cereg bol gyi ei, beje makabudiin ta ceregiin ekin suralcaliigi zaluuçuudiigi abka bai in pyynkete deere jiken biçeg gyiced medeke eze baina. 1914-15 ondo yyd bol oeriingee eryyl eje makabudiin sojoliin nii uridaki tatalgiin ke ielieed sain baina. Ene -Ceregte azayiledberiin, in, kodoo azaliin stakaa kombainaçad, tragtariist iu teeknigyyd ba inze roko baina.

oveedüudiin, paartiiin, iin, profsojuuziin emki yndete kereg bol Ulaan atalgiigi zişeete sainaar kereg bolno. Ene poliiiti keregiigi kaişa keregeer eke jabadalda naidaza Eneenii ton jike kariuu ajoonii ceregiin komisa angajaa Osoaviaakiimda tusaka baina. Ulaan Ceregiin zaluu ceregçedte josotoi saikan uul zalga emkidkegdeke josotoi.

Ulaan Ceregte oroson zaluuçuud bol oeriingee jike oronoo kamagaa laka ariuun ujalgaa kyndeteigeer dyyrgekeer belen baina. Germaa niin faşiizm Baruun zygte, Japoo nii imperaliistnuud alas durana zygte soveedta karşa provokaaca jabuulza, SSSR-te esergyy dain baildaagi ileteer beledkeze baina. Germaaniin ceregiin too 2 milioon bolgogdoson, ceregiin albanii bol zor urtadkagdasan ba ceregiin zavooduud kemzeegyi jaaraltaigaar kodolzo baina. Aluurçad, syidkeg çed, bandiiduud, terroriistnuud, dain ceregiin provokaatornuudiin emki bolko faşiitnariin gestapoo bol soveedta esergyy kudal kuurmag kam paani jabuulza, ton buzagai bulai jabadalnuudiigi belegkekiin tula, oeriingee aagentnuudiigi busa ula suudta ilgeedeg baina. Troocko-zi noovjevtenii buzar nokosuud, tede nii buzagai ketolberilegçe Troockii bol Germaaniin faşiistnariin daaba ri zakiaagi dyyrgeze, Ulaan Ceregiin daiçalkii kyciigi suladkaka ke delmeri jabuulsan baina.

Soveediin zaluuçuud bol oeriin gee seremziigi negekenç cag soo suladkalgyi, soveediin kiliigi daisadaas kurcaar kamagaalaka baina.

Zerlig şunakai daisadiigi sovee diin ulasiin diildeşegyi kycen gederge cokin nomogoodkozo çada ka baina. Socialiizmiin daisad bol dain ceregiin kyciigi salbaruulkiigi oroldono. Ulaan Ceregiin zaluu ceregçed bol vintoobkiigi oeriingee garta byri çangaar adkan barika baina.

Soveed Kolbootiin araduud dain ceregte duralanagyi, zygeer, eb nai ramdaliigi ba arad zonii ajuulgyi aza toron suuka jabadaliigi bekizyyl ke jabadalda bykii erke baidaliigi kereglekeer belen baina. Kerbee daisad bol eb nairamdaliigi ebden, soveediin kiliigi syidkebel, sovee diin patriotiizmiin gaikamşag kycen de şorologdoko baina.

Ulaan Ceregte tatagdagçadta kaluun bajar! Manai aguu jike eke oro nii araduudiin azana amagalan azaliin ba kamagaalalgiin naidamtai ty şeg bolko Ulaan Ceregiin bykii ce regçed ba komandiirnuudta kaluun bajar kyrgejaa! ***(Toeiin „Paavdaas“).***

Nek. Botviinnig deede kaira abba

Şatar naadanii talaar oto garama gyicelte tuilasa nii teloe nek. **M. Botviinnig** gegçede **„Kyndiin Temdegiin“** oorden kaira olgoko geze SSSR-iin TGK togtool gargaba.

Gryyziin Rystaveeliiin neremzete teaatrta ba tereenii artiistnarta deede kaira olgogdobo

Gryyziin teaatriin kylityyriigi debzyylke keregte oto garama amzalta tuilasanii teloe Gryyziin Rystavee liin neremzete ulasiin draamiin teaatrta **Leeninii Oorden** kaira olgoko geze SSSR-iin TGK togtoobo.

***

Men basa kojor artiistnarta **„Azaliin ulaan Odonii“** oorder ba jesen artiistnarta **„Kyndiin Temdegiin“** oorden olgoko gebe.

SSSR-iin aradiin artiistiin nere zerge olgogdobo

RSFSR-iin, YSSR-iin, Gryyziin SSR-iin ba Kazagstaanii ASSR-iin 12 artiistnarta **„SSSR-iin Aradiin artiist“** gesen kyndete nere zerge olgoko geze SSSR-iin Tobiin Gyicedkeke komiteed togtool gargaba.

RSFSR-ees neked: **Stanislaavski, Nemirooviç—Daançenko, Kaçaalov, Korçaaginaa, Bliymentaali, Nezdaanovaa, Şykiin ba Litvineenko** gegçed bolno.

SSSR-iin Arkomsoveedto

Gryyziin Rystaveeliiin neremzete tiaatriin artiistnar begeed, Moskvaada naada tabilgada kabaadasan bykende kojor doloon konogiin calingiini zergeer mongonii şagnal eko geze SSSR-iin Arkomsoveed togtoobo.

Gadana, tus teaatriin direegtor **Gordelaadze** ba tereenii orologço **Gygnaava** gegçed nege nege **kongon avto mobiilaar şagnagdaba.**

Rystaveeliiin neremzete teaatrta nege **açaanii maşiina** şagnal bolgon egsen baina.

Stakaanovtanda zam tabigtii

Ulaan-Ydiin PVZ-iin barilgiin uçaastag deere barilgiin keregselnyyd keregleg dekiin zişeegeer beledkegde deg ygei deerees cag cagta barilgiin kodolmeride saad uçaradag baina. Zişeelebel, 2-doki salbari deere kodel deg erkim stakaanovça brigaada (brigadiir-nek. Meelikov) bol eneenii urda noor moo oderte 270 proceent gyicedkeze baidag aad, odoo imagta matiriaal ygei dee rees negen gebel azalgyi baidag, ygei gebel kara kodolmeride jabana (gazar mal taka, bitoon zeeke g. m.). Eneen deerees stakaanovçalan kodolke argaa olonogyi. Proraab Çerniişoov gegçeni yiledberidee tusatai jamarç kodolmeri kiikegyi, karin arkidalgaar baidag baina.

Iime uçaralnuud barilgiin uçaastag deere ganca nege bişe, cag yrgelze bolzo baikadani barilgiin ketolberilegçed ba paarti, profsojuuziin emkinyyd jamarç kemzee abadag ygei baina.

Barilgiin uçaastag deere ilangajaa modonii keregsel dutadag ba Çuluutai geze modo beledkedeg gazaraas cag dotoroni modo acarakiin kemzee abadag ygei baina. Çuluutain modo beled kel deere azaliin emkidkel jandan muu Modobeled kelde jabaza baigaa morid ni turankai, yrgyylkedee kyreze baina.

Iime baidal caaşaa yrgelzeleze ogto boloşogyi ba barilgiin keregselnyydiigi tasalduulagçad tusagaar kariuucaka josotoi ba stakaanovtanii kodoleenii kogzeke zam kaagçadiin ama tataka kereg bolzoi.

D. Kangiliin.

Ispaanida şineza sagiin gazar

„Gavas“ geze aagenstviin Madriid kotoos medeecesenii josoor, Ispaanida zasagiin gazar şineer baiguulagdasan baina. Şine zasagiin gazariin sostaav gebel:

Premijeer ba ceregiin mi niistr—**Kavalieroo** (socialiist). Caaşaa miniistrnyyd: gadaada keregiin—miniistr **Vaioo** (socialiist), usan ceregiin—**Prijetoo** (socialiist), dotoodo keregiin—**Galaarsa** (socialiist), finaanciin—**Negriin** (socialiist), gegeereliin—**Ernandees (komuniist),** azayiledberiiin ba kudaldaanii— **Grasiaa** (socialiist), niitiin azaliin—**Agirree** (nacionaliist), Jystiiciin—**Fynees** („Respyyblikiin zyyn“), gazar tariaalangiin—**Yriibe (komuniist),** zam nebterelgiin—**Rioos** („Respyyblikiin zyyn“), azaliin—**Ypieera** („Kataloonii zyyn“), ba tuşaalgyi miniistr **Kiraali** (urtaiki premijeer, „Respyyblikiin zyynii“ gesyyn).

***

Şineer baiguulagdasan **Kavalieroogiin** zasagiin gazar bol sentiaabri 5-nii ydeşe oeriingee deklaraaca tunkaglasan baina. 6 pyynktetei deklaraaca dotoroo şine zasagiin gazar bol, demokraadlig respyyblikee arçalkiin koinoos temeceze baigaa bykii poliiikiin kycenyydiin te leolegçeni bolno geze oeree toolokoos gadana, yimeeçediigi şuud daraka, yndesen gazar usaa kamagaalka, eb nairamdaliigi sakika g. m. kemzeenyydiigi kelberşegyi jabuulka baisanaa medyylsen baina.

TARIAA KURIAALGA

Sentiaabriin 5-nii medee

Aimaguud.	Kadagdasani	
	Gaagaar	%-oor.
Aga	7183	55,0
Alair	45510	29,0
Bargazan	7458	46,6
Biçyyr	26463	80,3
Bookon	5331	17,2
Zide	14879	52.8
Jaruuna	2890	24,5
Zagarai	1820	10,4
Zakaamin	2445	25,0
Kabaan	6101	21,5
Kiaagta	17218	58,7
M.-Şiber	16185	49,4
Ulaan-Onon	3623	44,6
Olikoon	416	14,0
Selenge	6764	26,6
Tarbagatai	13012	49,4
Tynken	7530	40,7
Ulaan-Yde	4313	39,7
Kori	6845	28,8
Ekired-Bulgad	7177	21,9
Respyyblike dotoroo kamta	172338	38,2

Gaztarkom.

Kabaajev Jystiiciin Arkom

SR-iin Tobiin Gyi- Komiteediin 1936 gustiin 29-nii togtoo riaad-Mongoliin Jys rkomaad baiguulag lson baina. Deede tyryylegçe nek. Ka . P. gegçiigi uul tu niçeleeleze BMASSR tiiciin Arkomdo batalagdaba. Gadana, nek. Ka baajevta ene geseer Jystiiciin arkomaadiigi emkidke ke kodolmeriee ekilkiigi duradkasan baina.

***

Deede syydiin tyryylegçede nek. Triişin gegçiigi batalazai.

Ieneeder — paartiiin idebkitenii cuglaan

Meneeder ydeşiin 6 cagta, barilga klyyb dotor MOZIIN BA KOTIIN PAARTIIIN IDEBIIN CUGLAAN BOLNO.

Zebleke zyileni: (Revoliyycede esergyy troockojevtenii terroriis ceentriin syyd tukai) BK(b) Mozkomiin sekretaar nek. JERBAANOVIIN iledkel.

BK(b) P-iin MOZKDM.

Bolodoon B.

YGIIN ZYIL TUKAI

(Ekiniini 205-daki dugaarta)

Yile yge

Juumanii yile mon tereenii yi liin baidaliigi nereisen ygenyydiigi **yile yge** gene. Yile yge juumanii yile baidai kojoriin ali negiigi nereldeg deerees, **xen jyn juu xene be, jaana be** gesen asuudaltai baidag. Yile yge jikenkidee medyyleliin medyylegçe **boldog, mon** basa nemelte **geşyynii** keregiigi byteeze çadana. Yiigerlekede: Boroo **orobo**. Boroo **orood** selmebe. **Telebiin** talaar kelekede, bykii yile ygenyyd suuri deeree eldeb zalgaltanuudiigi **abça**, olon janziin udkiigi **ilerkeildeg**. Yile ygiin suuri **geze negenii telebtei** kojordoki bejede şuud zakirsan udkatai ygenyydiigi kelene. (yze, xele, mede g. m.) ligeze yile **ygenyydiin** suurijaa kubilgakiigi **nairaldal** gene. Basa nege zyil gekede, yile ygenyyd suuri deeree dakin suuri bii bolgoko zalgaltanuudiigi abça, kojordoki, gurbadaki, zarimdaa derbedoki suurinuudiigi bii bolgodog. Yiigerlekede, **bişe, bişelse, bişelsesegee, bişelse segeezerxi** g. m. Ede suurinuudaas kojordoki suuriiin ilgaanuudiigi medeke ton çukala baina. Kojordoki suuri udka **telebeeree** dotoroo zurgaan ondoo ilgaatai boldog.

1. **SANUULSAN** udkatai suuri bol negedeki suuriiin yiliigi kojordoki bejiin ondoo kynde daalgaza byteelgekiigi sanuulsan udkatai baina. Zalgaltanuudani gekede:

1)—**uul,—yyl**: xaruul, yzyyl, taniuul
2)—**x**: bosxo, cadxa, usadxa
3)—**lg**: huulga, buulga, teelge
4)—**g**: garga, bolgo
5(—**aa,—ee,—oo,—ee**: zoxioo, taraa, xyliee, yrgee

2. **KYLIEELGESEN** udkatai suuri bol bişe kynii, syb jegtiin kesen yiliigi eeriingee beje deere kylieeze absan udkatai boldog Zalgaltanuudani gekede:

1)—**gd**: barigda, xelegde, yzegde
2)—**t,—d**: abta, ygte, oldo

3. **Kamtadkasan** udkatai suuri bol eereesent ondoo kynii keze baisan yiliigi kamtaran negedçe byteelcekiigi zakirsan udkatai baina. Zalgaltani—**ls**: abalsa, medelse, tanilsa g. m.

4. **TUGTALDUULSAN** udkatai suuri bol kojor talaas kyçee niilyylze, tulaldasanii gi negendeni zakirsan udkatai. Zalgaltani—**ld**: barilda, yzelde, xerelde.

5. **DABTASAN** udkatai suuri bol yiliigi kedii dakin dabtan yiledkiigi zakirsan udkatai baina. Zalgaltani—**sagaa,—segee, sogoo segee**, xarasagaa, yzesegee, ojosogoo, xeeresegee.

6. **TYRGEDKESEN** udkatai suuri bol yiliigi tyrgen gyicedkekiigi zakirsan udkatai baina. Zalgaltani—**zarxi,—zerxi —zorxi,—şarxi,—şerxi, şorxi**: uuzarxi, abşarxi ygşerxi.

Gurbadaki suuri kojordoki suuri deere kojordoki suuriiin zalgaltanuudiigi eldebeer solizo zalgakada gardag. Tiikedee udkani ulam bajan bolzo, kojordoki gurbadaki suuriiin zalgaltanuudiin udkiigi dabkarlan abdag. Yiigerlekede, **barigda** gesen kylieelgesen udkatai kojordoki suuri deere, mon kojordoki suuriiin kamtadkasan udkatai—ls gesen zalgaltiigi zalgakada, gurbadaki suuri bii bolno (**barigdalsa**). Ene gurbadaki suuriiin udka bol—gd,—ls gesen kojor zalgaltiin udkiigi dabkarlan absan baina. Mon ene meteer bişe zalgaltanuudiigi abça gurbadaki suuri bii boldog.

Yile ygiin suurinuud deere nairaldaliin eldeb zalgaltanuudiigi zalgakada udka telebeni olon janzaar kubildag. Bykii nairaldalnuudiigi tedenii udka telebiigini saitar şinzeze yzebel gurban jike belog bolzo kubaagdana. ligeze kubaarilsan tuskai belegiigi yile ygiin **nairal** gene. Yile ygiin gurban nairaliigi nerelbel iime: 1) **ZYGLYYLSEN** nairal, 2) **CAGLUULSAN** nairal, 3) **UÇARLUULSAN** nairal. Zyglyylsen, caglunisan nairalii gyiced dyyrsen udag deerees, imag leliin medyylegçiin byteedeg. Uçarluu liin telobyyd bol greegyi yiliigi te deerees, gancaara legçe bolzo çada rin kazuudaa tus ygiigi abça, udk gyicedkeze medyy dog. Zygeer nairaliin telobyyd dyyleliin dagasan liin medyylegçiin gancaaraa byteez Yiigerlekede: **Xyit gazar xyrebe**. Me raliin telobyyd ne şyynii keregiigi Zyglyylsen, caglu raliin telobyyd liingaa zalgalta negedeki, kojordo ilerkeilsen teleeni diigi a b d a kedee tede-niig ysegyydiigi kajaza ni bolgodog baina kede.

Negenii too:	**Olonii too:**
1 deki beje:	
—**b** (unşahaib, unşa-bab)	—**bdi** (unşahaibdi, u
2 doki beje:	
—**ş, t** (unşahait, unşabat, unşahais, unşabas)	—**t, gtii** nnşabat).

zarim tolobyydte
i nere-zalgaltanuud
ldaliingaa neretei
içe niiteed, nege
ngi bolson baidag.
le: unşiiş, unşag-
Kojordoki bejiin
re zalgaltanuudii-
liin zalgalta deere
zarimdaa sergiil-
i ilerkeildeg. Yli-
Bata morinhoo
sen ene medyylel
atai: negeni-Batiin
ilerkeilne, negoo-
unuuzan geze ser

ıglyylsen nairal

sen nairal dotoroo
oleg bolzo kubaag-

IRSAN nairaldal ge-
rgiin bykii suuri-
kelene (**unşa, jaba,**
ışasagaazarxi g.m.)
SAN nairaldal ge-
ii, olonii toogiin
bejede zyglyylze,
icedkekiigi idkasan
lgi kelene.
giiş: ede zalgalta-
negenii toogiin to-
reglegdene (**xeliiş,**
baigiiş).
—giit,—gtii: ede zal-
iigi olonii toogiin

tolobto kereglegdene (**xeliit, huugtii, baigiit, xelegtii, huugtii**). Mon negenii toogiin kyndelsen toloboto ede zalgaltanuudiigi kereglegdeg bainabdi.

3) DURADKASAN nairaldal geze olon janzaar duradkasan tolobyydiigi kelene. Duradkasan nairaldal dotoroo keden ilgaatai.

a) aarai,—eerei,—oroi,—ooei,—gaarai,—geerei, gooroi —**geore**i, gesen zalgaltanuudiigi zalgakada, kojordoki bejedee zyglyylze, kozom gyiceekiin tula duradkasan nairaldal bolno (abaarai, baigaarai).

b)—ja,—je,—jo gesen zalgaltanuudiigi zalgakada, 1-deki, 2-doki bejede kojuulanda ni zyglyylze duradkasan nairaldal bolno (abaja, xeleje, oşojo).

4) KYSESEN nairaldal geze yiliigi ooroo juu, ali ondoo kynde gyicedkekiigi kyseze kelesen tolobyydiigi kelene. Kysesen nairaldal dotoroo keden ilgaatai:

a)—**hai, —hei, — hoi** gesen zalgaltanuudiigi zalgakada, gurban bejiin ali negende ilgaagyi zyglyylze, kozom gyiceekiigi kysesen nairaldal bolno (**abhai, yghei, boilhoi**).

b) —**huu**, — **hyy** gesen zalgaltiigi zalgakada, oortoo zygiy ylze, zorin kysesen nairaldal bolno (**xelehyy, abhuu, oşohuu**).

c)—g gesen zalgaltiigi zalgakada, gurbadaki bejede zyglyylze, tyroeer gyicedkekiigi kysesen nairaldal bolno (**huug, xeleg**, baig).

ç)—**uuzab**, —**yyzeb, guuzab, gyyzeb** gesen zalgaltanuudiigi zalgakada o rtoo zyglyylze, kozom gyicedkekiigi duradkasan nairaldal bolno (**oşuuzab, yzyyzeb, huuguuzab**). Zygeer ede zalgaltanuudiin tolooni nere—**b** zalgaltiigi kajabal gurbadaki bejede zyglyylze, kozom gyiceekiigi duradkasan udkatai boldog. Yligerlekede: **Bata yglee xoto oşuuza**. Zarimdaa sergiilsen çigi udkatai boldog Yligerlekede: **Noxoi zuuguuza, şono jaduuza** g. m.

b) Cagluulsan nairal

Yile ygiin cagluulsan nairal kojor cagiin ilgaatai: **engorson** cag **monoo** cag

Engorson cag bol. keleze baisan cagaas urda bolzo, engorson yiliigi erkilze kelesen udkatai baidag. Zalgaltani —**ba**,—**be**,—**bo**: (**oşobo, jirebe, xaraba**). Gadna, —**lai**,—**lei**.—**loi** ede zalgaltanuudiigi engorsen cagiin zalgalta geze tooldog baisan, **monoo** çigi zarimuud toolono Saitar şinzeed yzekede, ene zalgalta cagluulsan nairalda kamaadakagyi, karin zyglyyl sen nairalda kamaadakaar za lgalta geze sanagdana. Ede zalgaltiin udkani sergiilsen udkatai baina. Yligerlekede: **gente yglooder boroo oroloi. Jabahaar teorileib geze dosoomni orobo.**

Monoo cag bol monoo kelezе baisan yjede bolzo baisan yiliigi, zarimdaa **monoo** ene cagta boldog **yiliigi** erkilze kelesen udkatai baidag. **Monoo** cagiin zalgaltani—**na**, —**ne**,—**no**: (jabana, xelene, oşono). Gadna, **monoo** bolzo baisan yiliigi temdeglekiin tolee kojor ondoo tolobtoi yile ygiigi dabkarlan kereglene: tyryyn uçarluulsan nairaliin **jaaza** gesen asuudalda kariuulka, —**za**,—**ze**,—**zo**;—**şa**,—**şe**,—**şo**, zalgaltatai tolob udaaluulan—**na**,—**ne**, —**no**, zalgaltatai (**monoo** cagiin) tusalka nokocol mon jriin yile ygenyyd. Yligerlekede: **Boroo orozo baina. Bata nom unşaza huuna.**

Ene meteer dabkarlaza kereglesen ygenyydiigi medyyleliin nege geşvyn geze medeke keregtei. Yligerlekede: **orozo baina, unşaza huuna** gesen ygenyyd bol dabkar tolobtoi medyylegçenyyd mon.

Deere biçegdesenii josoor yi le ygiin caguudiin ilgaagiin tolob kojor janzaar gargadadag baina: negeni-gancakan yile ygeer gargagdana, eneeniigi **ganca tolobtoi** medyylegçe gebel zokino. (**Boroo orobo. xyn huuna**).

Nogoodoni—keden yile yge ygei bol nere yile kojor dabkarlan kereglegdeze, ondo ondoo tolobtoi olon ygeer (jikenkidee kojor ygeer) gargagdana. Eneeniigi **dabkar tolobtoi** medyylegçe gebel zokino. **Boroo orozo baina. Bata kelene b e l e i. Manai nokoi zuudag baina.**

(Yrgelzeleleni udaadaki dugaarta).

Olon ulasiin iderçyydiin kongrees

nək. Koosareviin ygees

Olon ulasiin iderçyydiin eb nairamdaliigi kamagaala ka kongreesiin sentiaabriiin 3-nii ogleənii ba ydeşiin zasedaanida yge kelelgenyyd bolson baina. Ydeşiin zasedaanida Byke Kolbʼonii Leeninii Komsomooliin Təbiin Komiteediin sekretaar nək. **Koosarev** tuiliin delgerengii ba sonor yge kelesen baina.

Nək. **Koosarev** bol imperaliis şine dainii ajuuliin tuiliin jikedeed ba ton ecəə kən beleg bolko kapitaliistnuudiin, keden milioon aradzonii boruuşaan temecedeg cereg dainiigi zigşyyritei jikeer beledkeze baisan tula, manai eb nairamdaliigi kyseke ton baga udkatai, tiimees eb nairamdaliin təlee erçem teigeer temeceke josotoibdi geze nen tyryyn temdegle sen baina.

Nək. **Koosarev** bol „Egee jike kyceteniini,kysegyi baa kanuudaa ezeleke josotoi“ge sen erdemte **Daarvinii** baigaaliin zerleg arajaatan tukai gargasan josiigi arad zonii karilcaanda delgeryylkiigi sədedeg ba kara şaraitan bol cagaan şaraitai kylityyrne zonii medel dooro baikajosotoi gesen kuurmag kudal yzelnyydiigi ileryylsen, keden olon barimtanuudiigieşe tataza,tereenii ynekeerecereg dainiigi yyskegçed şunakai imperaliistnuudiinyzel baisaniigi ileryylen kelesen baina.

Caaşani nək. **Koosarev** bol 1914 onii imperaliis dainii yjede keden milioon kynii ykesen, şarkatasan, kəl gargyi, cokor dokolon bolson, keden milioon ynçen kyyged, eregyi emegteiçyydiin yldesen ba aradiin azakuin tuiliin jike gemtelde orosonii too barimtanuudiigi karuulaza, odoo tulaza jireed baisan imperaliis şine dainii byri jike ajuulda oruulka baisaniigi temdeglezei.

Nək. **Koosarev** bol „manai SSSR ulasiin zaluuçuud ba aradzonii eb nairamdaliigi kyseze, tereenligi kamagaalkiin təlee ali bolko argameetedeer temeceze baina. Bidener bol olon ulasiin zaluuçuudiin kongreesiintrebyyn deerees byke ulasuudiin, byke emkinyydiinba byke „raasiin“ zaluuçuudta ali bolko berkeşeelnyydees ajuulgyi eb nairamdaliigi emkizyylkiin təlee kamtaaraa temecekiigi kaluunaarurinabdi! Kimaralta dainiigibolgokogyibdi!“ geze medyylsen baina.

Caaşani nək. **Koosarev** bol SSSR ulas togtosoor 19 zilbolood baikadaa byke yndesəten ba eregtei emegteiçyydiigiton adlikan erketei bolgozo, byke yndeseteniigi akadyygiin kolboo baiguulza yzeg deegyi jike ilaltanuudiigiazakuingaa byke salbarinuud, kylityyrede tuilasanba azalçadiin aza amidaraliin baidaliin aikabtar jikeersaizarasanii yndesen deereestuiliin jike tyykiin udka çanartai şine Konstituuciinprojeegta gargasan tukaidelgerengiigeer kelesen baina.

Mən SSSR ulasiin zaluuçuudiin cenglig kəkiyybaidal tukai delgerengiisonoroor keleke zuura, manai SSSR-iin zaluuçuud bol eb nairamdaliin tlee kamtaaraa temecekiin tulabyke ulasuudiin, byke emkiiin zaluuçuudta, tedenijamar yzel surtaliigi barimtalaza baisaniigi ilgalgyibygedendeni akadyygiin gariigi sarbaina-geze medyylsen baina.

Nək. **Koosarev** bol cereg dainiigi yyskegçediin kyli tyyre ba teeknikiigi aradzoniitusiin tula kereglekiin oron do,cereg dainii keregtezoriuulan keregleze baisaniigi temdegleke zuuraa, „kylityyreba eb nairamdaliin təlee temecekiin tula byke kyceenegedkeje. Gazar delekeideere dunda zuunii, karaukii balar yjiigi dakin baiguulkiigi kysedeg vaarvarnuudiin urdaas esergyycentemecekiin tula byke kyceenegedkeje. Bidener amidiimende jabaʼka duratai tulacereg dainiigi kysenegyibdi.Kyn amitania keden yje sootuilan oloson bajaligiigi bide zaluu yjiinkid kereglekiigi kysenebdi. Tiimees bidezaluu yjiinkid eb nairamdaliin təlee tecekebdi. Ken,maniigi usadkakiin tula kylityyre ba teeknikiigi cereg dainii keregte zoriuulkiigikyseneb, tedener manai daisad bolno“ geze byke ulasuudiin eb nairamdaliigikyseze baigaa zaluuçuudtakandasan baina.

Nək. **Koosarev** bol SSSR ulasiin eb nairamdaliin bodolgo cag yrgelze jabuulzabaidag ba faşiis ulasuudiinminuuta, çaas bykende cereg dainda beledkeze baisantukai zergeçyylen delgerengiigeer kelesen baina.

Nək. **Koosarev** bol „odoobolzo baigaa eb nairamdaliigi kamagaalaka kongrees—eb nairamdaliin təlee temecekiin zamda jikeken alkambolno. Manai aikabtar jikekedəlmərі, əşəə urdamnaibaina. 1937 oniigi byke zaluuçuudiin idebki ba kyciigiulam jikedkeke zil bolgokojosotoibdi. Byke ulasuudiinzaluuçuud kəl deeree bosozo, əesədiingəə kongreestataza byke zaluuçuud bolyndese jasa, yzel surtaliinilgadgyi kamtaran negedezeeb nairamdaliin təlee bykiikyceeree temeceke çukalagesen baina.

***

Nək. **Koosareviin** oros kelen deeree kelesenç bol kongreesto suugçad jike nariaarsonosozoi. Syyleereni orçuulga bolzo, nəkər **Koosarevoos** asuudal suralga bolood ydeşiin zasedaani kaagdasanbaina.

Eв nairamdaliin kong rəes kaagdaba

Beelgiin Briysseeli kotodo aavgustiin 3-nii ədər ekilsen olon ulasiin eb nairamdaliigi kamagaalka kongrees bol 3 ədər yrgelzeleed, sentiaabriiin 6-nii ydeşiin təgəskəliin zasedaani deere kongreesiin zygees byke aradzondo aadrislasan manifeest unşaza batalasan baina.

Manifeest dotorni „35 ulasuudiin 750 yndesetenees byridesen, internacionaaliin 40 emkinyydiin 4 mingaylyytei delegaaduud eb nairamdaliin təlee niitiin kədeleənii negedygeer kongreesto cuglaraad baikadaa ebnairamdaliigi sakika tonjike kycen bolood bainabdi“ geze kelegdesen baina.

„Eb nairamdal tasaldakiinajuul deere, tereeniigi kamagaalka kegtei“ geze bidemedyylnebdi, geze manifeestdotoroo tusagaar zaasan baina. Caaşani manifeest dotoroo eb nairamdaliin təlee kedeleənii gol çukala priincevyydiigi tooloson baina.

Syyleereni nək. **Kaaşen** (Fraanciin komuniis paartiin təleelegçə) ton delgerengii yge kelesen ba Çekoslovaakiin respyyblikiinpreziideent **Beneeş** bol kongreesiigi amarşalaad uul kongrees kaagdasan baina.

Kassiir Artomoonova mənge əberçəlne

Ulaan-Ydiin gastronoom magaaziinii kassiir **Artomoonova** gegçe ene kədəlməridə orosoor 3 sara bolzo baikatai kamta, magaziinaas juma abagçadiin, ilangajaabagaçuud ba emegteiçyydte məngənii bucaalta əkədəə zedeer dutuu əkəəs gadana 1-2 təkərigeər dutuuəgedəg baigaa. Kynii 5 tekərig əkədə 3 təkərig əgəəsənç gedeg ali olon makinaacatai baisan baina.

Aavgustiin 28-nii ydeşiin smeenede **Artomoonova** gegçe negen graazdan emegteide 1 təkərig dutuu əgəəd urdaa oruulkagyideni, tereemegtei kotiin dotoodiin kudaldaanii naçaalnigta medyylzei. Tiikedeni kotiin dotoodiin kudaldaanii naçaalnig nək. **Namzaloon** kazuudaa busadtai kassiir Artomoonovaagiin kaassiigi şalgaza yzekedeni 11 təkərig11 mənge ton okorkon cagsoo ylyy abasan baigaa. Gadana aavgustiin 21-de2 tək. 86 mənge, 23-da 8 tekərig 74 mənge ylyy garasan baika juma. Magaziiniigi erkilegçe **Koonski** gegçeene kassiiraa jike əməərəsən baina. Juunda gekedeedener jike oiriin baricaataibaigaa geze medegdene. Ene uçar bol soveediin naimaada ogto baiza bolkogyijabadal karuulka tulanarinşalgaka josotoi. Kassiir **Artomoonovaada** zokiko kemzee abtaka josotoi.

Dan.

Traagtarnuudiigi zasabarilal şine noormo

SSSR-iin Gazar tariaalangiin Aradiin Komisaar nəkər Çernoov bol, zasabarilalgiin zavooduud ba maşiinatraagtariin masterskoidatraagtarnuudiigi zasabarilaka odoonii noormiigi boliuulan kubilgasan baina. Juubgekede odoo kereglegdezebaigaa noormo bol azaliinbyteeciigi caaşadaa deeşelyylke, eneen deerees azaliin calin kəlesə deeşelyylke ba stakaanovtanii kədeleənii yndese suuri deeretraagtariin zasabarilalgiintalaar cagiin şine noormobatalaka jabadaliigi kurdadkakagyi, kuuçarsan noormobolno.

STZ ba KTZ—traagtarnuudiin jike (kapitaalen) zasabariiin talaar, odoo baisan200 cagiin orondo, şine noormo kadaa jike zasabarida140 cag karaalasan baina;dunda zasabariiin talaar,—odoo baigaa 139 cagiin orondo 106 cag karaalasan baina. ÇTZ—traagtarta jikezasabari kiike cagiin noormo 590 cag baisan bol, şinenoormiin josoor, 419 cag bolno. Dunda zasabari kiikenoormo 380 cag baisan bol,odoo 300 cag bolgon batalagdasan baina.

Tereenees gadana, zasabariiin zavooduudta motoornuudta jike ba dunda zasabari kiike cagiin noormomən batalagdasan baina gebel, STZ--KTZ—traagtarnuudiin nege motoorto 95 cagsoo jike zasabari kiike baisan bol odoo 66 cag soo kiike bolno. Mən dunda zasabariiigi 46 cag soo kiikenoormo batalagdasan baina.ÇTZ-iin motoorto 133 cagsoo jike zasabari ba 104 cagsoo dunda zasabari kiikenoormo batalagdasan baina

Kizaar, mozo ba respyyblike bykende taaruulan zokioogdoson noormonuudiigibarimtalan, ene noormonuudiigi tusagaar masterskoinuud ba zasabariin zavooduudta sentiaabriiin 25naas kozom bişe differen—caacalkiigi respyyblikenyydiin gazar tariaalangiin Arkoomuud ba gazariin yprav leeniiin naçaalniguudta duradkagdasan baigaa.

MTS-uudiin ba motoor zasaka zavooduudiin direegtornuud bol azaliin operatiivnoormonuudiigi (batalagdasan şine noormonuudiin yndeseer) ogtiaabri 5-naas kozom bişe zokioogood, kədəlmərіçəd bykenee kyrgeze, ogtiaabriiin 10-aas kozom bişe, kycendeni oruulan kereglekе ujalgatai baina.

Maşiina traagtariin masterskoinuud ba zasabariiin zavooduudta traagtar zasabariiin bykii kədəlmərі bolganca gancaar kiigdekejosotoi.

Brigaadaaraa kədəlmərilekə jabadal bol ganca latraagtarnuudiigi zadalaka.kagsaraka ba ugaaka kədəlmərі kereglegdeke baina.

Maşiina traagtariin masterskoinuud ba zasabariiin zavooduudiin bykiitei (kvalifikaacatamərіçəd bol ali bkədəlmərinyydeesdəzə, əəsədiingəə rjosoor kereglegde

Ceekenyyd badəlmərііn gazarnteriaalnuud ba ddiigi acaraka, beproduugciigi ababusa zizeg kədəlmgi dyyrgekiin tulbarilaka kədəlmərgaarlan bekizyylena. Azaliin şine rdiigi kereglekete.bykii maşiina tmasterskoinuudtariaadiin negen jarmol yne baiguulara.

Odoo baigaa togtcengiin (tariifiin)azaliin noormiigideerees oldoson ek40 proceent kemjikedkeke erkiigikiin gazar tariaalakoomuud ba gazarleeniiin naçaalnigtgoko baina. Maşiinriin masterskoinuzasabarilgiin zavbykii azakuin kədbol kiisen bytees zergeer azaliingaabka ba stanoogiinride kegzən debzysdeelşine baigu

Eldeв son

2,345 gra plaatin

Sverdloovsk mo zoolotiin) Kosiji kiin ypravleeniiin olzoboriçodiin, ne rov gegçiin brigaa mərənii baruun kilograam 345 g plaatina oloson b na bol jike ynete

Zuun ja emiin eb

Ulasiin tipogra reegtor **Sodnom** gegçe Koriiin arr taar garaad baik janziin emiin əbə san ba mən bəəg malgai, şara guul udaganii garika çirem ajaga, çire lin konkonuud, goi g m. Anaagii koinoos kadiin b zo acarasan baina.

Eneenee bygediig -Ydiin myzeede baina. Eneeniigi nək. **Şoinzuuriin** kərig şagnal abaz

Kariuucalgata re
B. VAA

Номер выпускал Н. ЦЫБЕНОВ. Верстали: Д. ДУБДАНОВ, и Д. ЖАМЦАЕВ. Тип. «Б.-М. Правды», «Унэн». Уполлавл